

Handläggare
Kommunstyrelseförvaltningen
Kristin Norrbom
Utredare/jurist
08- 578 295 18
kristin.norrbom@tyreso.se

Handlingstyp
Tjänsteskrivelse
Datum
2022-09-29

Sida
1 (11)
Diarienummer
2022/VN 0021 004

Mottagare
Valnämnden

Återrapportering av genomförandet av allmänna val 2022

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut till valnämnden

- Informationen noteras.

Kommunstyrelseförvaltningen

Cynthia Runefjärd
Kommundirektör

Elin Waltersson
Chef stöd och servicekontoret

Sammanfattning

I denna återrapportering redovisas de mest betydande erfarenheter och förbättringsområden från de allmänna valen 2022.

Beskrivning av ärendet

Efter valet till riksdag, kommun och region har kommunkansliet dokumenterat erfarenheter och förbättringsområden inför kommande val. I denna återrapportering redovisas de mest betydande av dessa erfarenheter och förbättringsområden. Återrapporteringen bygger på åsikter och erfarenheter från tjänstepersoner som har arbetat aktivt med genomförandet av valet samt från ordföranden, vice ordföranden och röstmottagare som har arbetat ute i val- och förtidsröstningslokaler. Valnämndens representanter har även lämnat sina synpunkter efter besök i röstnings- och vallokaler.

Valdeltagande

Av 35 234 röstberättigade till riksdagsvalet röstade 30 630 personer vilket innebär ett valdeltagande på 86,9 procent, att jämföra med 90,2 procent vid

valet till riksdagen 2018. Vad gäller valet till kommunfullmäktige röstade 31 025 personer av 37 247 röstberättigade vilket innebär ett valdeltagande på 83,3 procent, att jämföra med 86,8 procent vid valet till kommunfullmäktige 2018. Det är stor skillnad mellan valdeltagandet i olika valdistrikt, se bilaga 1.

Informationsinsatser

Kommunikationsstaben upprättade valsidor på kommunens webbplats med praktisk information om förtidsröstnings- och vallokaler, öppettider, röstkort med mera. Tre nyheter om valet och valsidorna låg på förstasidan på tyreso.se som fokusnyhet från och med 17 juni. Det informerades även i sociala medier om valsidorna, om hur förtidsröstningen går till samt om den nya röstningslokalen i Granängsringen. Material från Valmyndigheten delades också i sociala medier. Det annonserades i kommunrutan om förtidsröstningen och om att det finns information på olika språk på Valmyndighetens webbplats (qr-koder som länkade till olika språk togs fram). En redaktionell halvsidesannons publicerades i Mitt i med uppmaning att ”Stå upp för demokratin”.

På Tyresöfestivalen hängdes en stor banderoll upp med samma budskap. Banderollen hängde även några dagar vid Tyresövallen. En film med fokus på vad kommunvalet handlar om och med uppmaning att använda sin röst togs fram och spreds i sociala medier. Fem olika interaktiva annonser publicerades på skärmarna i biblioteken, servicecenter och Tyresö centrum, liksom på gymnasiet, där även affischer sattes upp. I samverkan med C3L, försörjningsstödsenheten och etableringscentrum spreds informationsbladen ”Att rösta” från Valmyndigheten på olika språk. Under en tid lånades även valskärmar och valsedlar ut för att kunna visa hur valet går till i praktiken. I samverkan med två bostadsbolag och en bostadsrättsförening sattes information upp i trappuppgångar (qr-koder till information på olika språk samt uppmaning att stå upp för demokratin) i områden med lägre valdeltagande.

Under förtidsröstningsperioden hade kommunkansliet en valtelefon som medborgarna kunde ringa vid frågor om valet samt en speciell e-postadress för valfrågor. Kommunkansliet tog emot ett antal telefonsamtal till valtelefonen från kommuninvånare som ställde frågor om förtidsröstningslokaler, röstkort, valsedlar med mera. Den stora merparten av samtalen till valtelefonen var dock från röstmottagare i förtidsröstningslokaler och vallokaler.

Rekrytering och utbildning

Kommunkansliet ansvarade för rekryteringen av röstmottagare till röstnings- och vallokaler. Inför både förtidsröstningen och valdagen fylldes samtliga platser och det upprättades en lista med reserver. Trots reservlistan var det

svårt att hitta röstmottagare som kunde ersätta de som valde att lämna återbud i ett sent skede. Samtliga reserver behövde kallas in för att arbeta under valdagen.

I respektive vallokal arbetade en ordförande, en vice ordförande samt sex röstmottagare. Majoriteten av de som arbetade i detta val hade även arbetat vid de allmänna valen 2018 och/eller till europaparlamentsvalet 2019.

Totalt rekryterades till valdagen 150 röstmottagare, 25 ordföranden och 25 vice ordföranden till kommunens 25 valdistrikt. Därutöver rekryterades ett tjugotal personer till reservlistan, som enligt ovan samtliga fick arbete på valdagen. I förtidsröstningen arbetade totalt cirka 35 personer. Varje förtidsröstningslokal hade en ordförande som ansvarade för schemaläggning och iordningsställande av lokal. I förtidsröstningslokalen i huvudbiblioteket fanns också en vice ordföranden i förtidsröstningen. På det stora hela fungerade arbetet ute i lokalerna mycket väl.

Utöver detta rekryterades också åtta stycken informatörer/vägvisare till Nybodaområdet där det är fem vallokaler på en relativt liten yta. Fyra ungdomar arbetade under förmiddagen och fyra under eftermiddagen, och deras arbete gick ut på att röra sig i området och visa väljare till rätt vallokal.

Bemanningen såväl under förtidsröstningen som under valdagen upplevdes i stort vara tillräcklig.

Utbildningar för samtliga röstmottagare som skulle arbeta på valdagen anordnades av kommunkansliet vid fem tillfällen på kvällstid, varav ett av tillfällena var vikt åt de som skulle vara ordförande och vice ordförande. Därutöver arrangerades utbildningar på dagtid för samtliga röstmottagare som arbetade i förtidsröstningen och som ambulerande röstmottagare.

Vallokaler

Samtliga vallokaler och röstningslokaler besöktes av kommunkansliet inför valet för att inspektera tillgängligheten men också för att få information om lokalens faciliteter och kunna planera för ett bra flöde av väljare under valdagen.

Flera avstämningar ägde också rum med säkerhetsenheten och fastighetsenheten för att säkerställa att allt i möjligaste mån skulle flyta på under valdagen vad gäller larm, belysning och ventilation med mera.

På det stora hela fungerade arbetet i lokalerna väl, men i några av lokalerna uppstod problem. Larmet gick i en vallokal (Sofiebergsskolan) under möbleringen på lördagen och i en vallokal (Hanvikens skola) på valdagen.

Därutöver utlöstes automatlarm vid ett par ställen klockan 22.00 på valdagen. På någon skola hade städning inte skett enligt kommunkansliets beställning.

Den nya lagändringen kring insynsskydd vid valedelsställen medförde att samtliga val- och röstningslokaler hade stora avskärmningar i vit papp där tre stycken valedelsställ fick plats innanför avskärmningen. Vid förtidsröstningen hade Huvudbiblioteket flera uppsättningar med valedelsställ medan det i övriga lokaler bedömdes vara för trång för flera ställ. Vad gäller vallokalerna skickades ett stort insynsskydd och tre valedelsställ ut till samtliga lokaler men alla som önskade fler under valdagen fick det utkört. Tyvärr medförde avskärmningarna och den nya regleringen att endast en person i taget fick vistas bakom valedelsstället stora köer i vissa lokaler, framförallt mitt på dagen.

Förtidsröstning

I likhet med föregående val hade kommunen förtidsröstningslokaler i servicecenter i kommunhuset samt biblioteken i Tyresö centrum, Trollbäcken och Tyresö Strand. Därutöver hade valnämnden fattat beslut om en ny förtidsröstningslokal i Tyresö Bostäders lokal i Granängsringen. Totalt sett hade kommunen alltså fem förtidsröstningslokaler. Förtidsröstningen pågick från och med 24 augusti till valdagen den 11 september.

Förtidsröstningslokalen i Servicecenter hade öppet alla dagar under förtidsröstningen samt under valdagen. Förtidsröstningen på biblioteken var öppen under bibliotekens ordinarie öppettider, måndag- söndag i Huvudbiblioteket, måndag- lördag i Trollbäckens bibliotek samt måndag-fredag och söndag i Strandbiblioteket.

Det anordnades ingen särskild förtidsröstning, så kallad institutionsröstning, på kommunens vård- och omsorgsboenden. De boende kunde istället rösta genom så kallad ambulerande röstmottagning vilket upplevdes som väldigt uppskattat. På Björkbacken röstade 9 stycken, på Krusmyntan 6 stycken, på Trollängen 20 stycken, på Sköndalsvillan 12 stycken och på Villa Fornudden 12 stycken. Totalt röstade alltså 59 personer på kommunens vård- och omsorgsboenden. Därutöver röstade 20 personer via ambulerande röstmottagning i övrigt. Totalt togs därmed 79 röster emot via ambulerande röstmottagning. Den ambulerande röstmottagningen sköttes av personal från kommunens servicecenter, tillsammans med personal från kommunkansliet och från internservice.

I likhet med de senaste valen anlätade kommunen PostNord för hanteringen av kommunens förtidsröster. Kommunkansliet upplever att PostNord skötte sitt uppdrag professionellt och pålitligt även denna gång.

Antalet mottagna förtidsröster i varje lokal ses nedan.

Förtidsröstningslokal	Antalet mottagna röster 2022
Huvudbiblioteket	7527
Trollbäckens bibliotek	3105
Biblioteket i Tyresö strand	1934
Servicecenter	1768
Granängsringen	577

Det totala antalet förtidsröster som lämnades in i kommunen uppgick till 14 911. Därutöver inkom 22 ambassadröster och 192 brevröster från utlandet. Dessa 15 125 röster utgjorde 49,4 procent av det totala antalet röster till riksdagen, 30 630 röstande. Nästan hälften av de röstande förtidsröstade alltså i detta val.

Valhelgen

Vallokalerna iordningsställdes av respektive ordförande, och oftast vice ordförande, under lördagen. Om material saknades fanns vaktmästeriet på plats för utkörning. Kommunkansliet var bemannat hela helgen och mottog ett stort antal samtal från både valdistrikt och kommuninvånare.

Fem representanter från valnämnden besökte vallokalerna för kontroll och observation.

Under valnattens röstmottagning fanns fyra kontrollstationer som bemannades av kommunkansliets personal tillsammans med valnämndens representanter. Det uppstod viss väntetid för de inkommande distrikten, som längst cirka 1,5 timme, men i stort förflöt arbetet bra.

Synpunkter från utvärdering

En enkät skickades ut veckan efter valdagen via kommunens enkätverktyg Esmaker till samtliga som arbetat i förtidsröstningen och på valdagen. Svarefrekvensen var mycket hög; för förtidsröstningen 90 procent och för valdagen 88 procent.

Utvärdering valdagen

För valdagen skickades enkäten till 200 personer. 48 (av 50) ordförande och vice ordförande svarade samt 128 (av 150) röstmottagare. Totalt var svarefrekvensen 88 procent.

87,5 procent av ordföranden och vice ordföranden tyckte att stödet till dem var tillräckligt bra. Av fritextfälten kan läsas att stödet från valkansliet och valtelefonen var bra och att valmyndighetens handledning var bra men att vissa hade önskat mer praktiskt stöd kring möblering av vallokalen. Vissa skriver också att det hade varit bättre med gemensamma utbildningspass för ordförande, vice ordförande och röstmottagare så att de som skulle arbeta tillsammans fick en chans att ses före valdagen.

Vad gäller de förberedande kontakterna med vaktmästarna för respektive lokal tyckte 80 procent av ordföranden och vice ordföranden att det fungerade bra och 20 procent tyckte att det fungerade mindre bra. Framförallt rör synpunkterna bemötandet som ordförandena fick från vaktmästarna ute på skolorna och att det ibland uppstod oklarheter kring larm och nycklar.

85,4 procent var nöjda med mottagningen i kommunhuset på valkvällen. Maten och stämningen fick mycket beröm men flera anser att mottagningsproceduresen tog för lång tid och att det var för långa väntetider.

Angående vallokalernas ändamålsenlighet vad gäller tillgänglighet och larm med mera tyckte 86,9 procent att det fungerade bra. Det som fick kritik är att vissa lokaler anses för små och trånga samt att de på vissa håll var problem med ventilation och automatlarm som gick igång.

Vad gäller frågan om skyltningen var tillräckligt tydlig svarade 81,8 procent ja. Det efterfrågas fler inplastade hänvisningsskyltar och fler gatupratere. Framförallt verkar det uppstå svårigheter när det är flera valdistrikt i samma byggnad.

67,6 procent ansåg att det fanns tillräckligt med i valmaterial i vallokalen. Här finns det alltså förbättringsmöjligheter till nästa val. De flesta kommentarerna handlar om att det borde ha varit fler valsedelstall från början och några efterfrågar fler gröna skärmar. Några nämner också att det borde ha skickats med fler pennor, brevsprättare, sax och fler sop- påsar. Flera påpekar också att valkuverten var svåra att få ner valsedlarna i, vilket är ett känt problem som även Valmyndigheten har uppmärksammat.

96 procent att ansåg att de fick tillräckligt stöd från kommunkansliet för att kunna göra ett bra arbete. Det kommenteras att det gick snabbt att få hjälp och att personal från kansliet var trevliga och väldigt tillgängliga via telefon. Flera skriver att det hade varit önskvärt om det hade skickats ut något att äta till valdistrikten, till exempel på kvällen inför rösträkningen.

92,6 procent tyckte att utbildningen var bra. Några tyckte att utbildningen också borde ha innehållit praktiska moment. Flera efterfrågar en gemensam utbildning för de som ska jobba tillsammans i samma valdistrikt inför nästa val.

Instruktionerna, till exempel handledningen från valmyndigheten, tyckte 97,1 procent var tillräckliga och lättbegripliga.

Bemanningen (antal röstmottagare och schemaläggningen) tyckte 90,3 procent var bra. Några kommenterar att de var för få och några kommenterar att det var för mycket personal i varje vallokal. Flera kommenterar att det hade varit bra att ha varit flera vid rösträkningen efter lokalens stängning, framförallt om det kunde komma in några helt nya, pigga, som inte hade jobbat hela dagen innan räkningen. Några påpekar i sina kommentarer att alla röstmottagare måste kunna utföra alla förekommande uppgifter i vallokalen- att det inte ska vara möjligt att till exempel begära att sitta ner hela tiden.

En fråga handlade om ifall det fungerade bra om det var flera distrikt som röstade i samma byggnad. 65,5 procent hade inga andra distrikt i samma byggnad. 16,1 procent svarade ja och 18,4 procent svarade att det inte fungerade bra. Det kunde ha varit bättre skyltat beträffande de två distrikten och vissa tycker att det uppstod köer och förvirring, samt att det var svårare att vara två distrikt i samma byggnad med de nya valesedelsställen och dess insynsskydd.

Värt att nämna bland de övriga synpunkterna är att det kommer mycket beröm, att de som svarat tycker att valet var bra ordnat och att de gärna ställer upp igen. Övergripande är det stora flertalet mycket nöjda. Det är ett flertal kommentarer om att det var tråkigt att det inte skickades ut lunch från kommunen vid detta val och att det kändes lite snålt att bara få lite godis och ingenting annat. Det är också några som tycker att den ekonomiska ersättningen är för låg. Flera kommenterar också att det var svårt att hinna granska förtidsrösterna under dagen då röstlängden alltid var upptagen på grund av det var en strid ström av väljare i lokalen. Några kommenterar också att det tar väldigt lång tid att möblera lokalen, och ställa i ordning allting efteråt. Det kommenteras också att alla bör göras medvetna om att arbetet innebär både stillasittande och stående och att man måste orka med det en hel dag för att kunna vara röstmottagare. Det är också flera som påpekar att det hade varit bra om de som hade arbetat tillsammans under förtidsröstningen också hade fått arbeta tillsammans på valdagen.

Utvärdering förtidsröstningen

Vad gäller undersökningen kring förtidsröstningen skickade den ut till 39 personer och 35 svarade vilket innebär en svarsfrekvens på knappt 90 procent.

82,4 procent ansåg att det var tillgängliga lokaler medan 17,6 procent svarade nej. Generellt kan sägas att de som var i Huvudbiblioteket, Strandbiblioteket och Servicecenter var nöjda och de som var i Granängsringen och Trollbäckens bibliotek var mer missnöjda med sin lokal. Vad gäller

Granängsringen gäller kommentarerna framförallt att lokalen var för kall samt att det saknades kylskåp och mikrovågsugn. I Trollbäckens bibliotek påpekas framförallt att lokalen var för trång och för liten.

Vad gäller skyltningen var 79,4 procent nöjda och 20,6 procent missnöjda. De som är missnöjda kommenterar framförallt att det var dåligt att centrumledningen inte medgav skyltning med gatupratade i centrumbyggnaden. Det är huvudsakligen de som arbetade som röstmottagare i servicecenter som har framfört klagomål på skyltningen, men även röstmottagare i Granängsringen tycker att det kunde ha skyltats bättre där.

Vad gäller material tyckte 97,1 procent att det var tillräckligt med material. Det påpekas att de nya valkuverten var lite för små vilket gjorde att det svårt för röstande att få ner sina valsedlar i kuverten.

97,1 procent ansåg att det var tillräckligt stöd från kommunkansliet. 1 person var negativ och den främsta kritiken handlar om att kansliet inte ordnade kylskåp och mikrovågsugn till lokalen i Granängsringen. I övrigt är alla nöjda med stödet och tillgängligheten.

Vad gäller utbildningen tycker 100 procent att den var bra. 100 procent tyckte att instruktionerna var bra och lättbegripliga.

Angående förtidsröstningslokalens öppettider tyckte 84,8 procent att det var bra. De som har kommenterat tycker att det borde ha varit längre öppettider på lördagarna, och att Strandbiblioteket borde ha varit öppet även på lördagen, istället för som nu på söndagar då öppettiderna följde bibliotekets ordinarie öppettider. Någon tyckte också att lokalen i Granängsringen borde ha varit öppen längre än 14-18 på vardagar.

Vad gäller bemanningen (antal röstmottagare och schemalaggnings) tycker 97 procent att det fungerade bra. I både Huvudbiblioteket och Trollbäckens bibliotek kommenteras att det ibland snarare var en person för mycket än en för lite i bemanningen.

Under övriga synpunkter kommenteras att det borde regleras tydligare på vilket sätt röstmottagare har rätt till raster och pauser under arbetsdagen och att det ibland kan bli lite orättvist då vissa tar längre pauser än andra. Det framförs att valkansliet till nästa val bör försöka hitta en ny, större förtidsröstningslokal till Trollbäcken. Från lokalen i Granängsringen önskas ännu bättre informationsinsatser om lokalen om den ska användas i kommande val.

Reflektioner från valnämndens representanter

Valnämndens representanter har framfört att de nya avskärmningarna för valsedlar skapade längre köer än vanligt och att det borde ha varit fler

valsedelsställ från början i alla lokaler där det var möjligt. Det framförs att det finns en risk att väljare har vänt när de sett köerna och avstått från att rösta. I vissa lokaler var det svårt att hålla avstånd under köandet vilket inte var optimalt med tanke på den rådande smittspridningen som har varit i och med covid-19.

En valnämndsrepresentant reflekterar över om det var lämpligt att vissa lokaler upprättade separata köer för de som hade egna valsedlar med sig då det kan upplevas orättvist.

Det framförs att belysningen var dålig i vissa lokaler, framförallt nämns förskolan Speldosan, Tyresö skola och Njupkärrs skola.

En valnämndsrepresentant framför också att även Strandbiblioteket borde ha haft öppet för förtidsröstning på lördagar.

Det framförs också att Valmyndigheten och Länsstyrelsen kommunicerade sent, oklart och med flera ändringar fram och åter vilket blev svårt för röstmottagare att förstå och agera efter.

Förslaget till beslut har inga ekonomiska konsekvenser.

Ärendet bedöms inte beröra barn varför någon prövning av barnets bästa inte har genomförts.

Bilaga 1

Valdeltagande riksdagsvalet

Valdistrikt	Valdeltagande 2018	Valdeltagande 2022	Diff.
1 Björkbacken	76,92 %	74,62 %	-2,30
2 Siken	83,62 %	82,40 %	-1,22
3 Myggdalen	85,80 %	83,56 %	-2,24
4 Nyboda	73,87 %	71,92 %	-1,95
5 Fårdala	90,33 %	90,75 %	+0,42
6 Krusboda N	91,65 %	90,98 %	-0,67
7 Krusboda S	90,40 %	90,15 %	-0,25
8 Öringe	92,90 %	86,89 %	-6,01
9 Rotvik	89,74 %	87,18 %	-1,94
10 Tyresö strand	91,61 %	94,35 %	+2,74
11 Tyresö strand centrum	89,16 %	88,56 %	-0,60
12 Gimmersta- Nytorp- Raksta	90,72 %	88,61 %	-2,11
13 Brevikshalvön	90,27 %	88,77 %	-1,49
21 Fornudden	91,43 %	90,11 %	-1,32
22 Sofieberg	90,00 %	89,25 %	-0,75
23 Trollbäcken V	83,83 %	85,03 %	+1,2
24 Skälsätra	88,97 %	89,55 %	+0,58
25 Trollbäcken Ö	90,14 %	87,92 %	-2,22
26 Hanviken	90,08 %	88,63 %	-1,45
27 Lindalen	83,62 %	82,97 %	-0,65
28 Bollmoraberg	79,39 %	74,58 %	-4,81

29 Granängsringen	70,19 %	64,24 %	-5,95
30 Farmarstigen V	87,97 %	85,32 %	-2,65
31 Farmarstigen Ö	79,92 %	75,47 %	-4,45
32 Masten	87,46 %	78,43 %	-9,03